

200901039_D17_H.txt

Fra: Vannbevegelsen [mailto:watermov@online.no]
Sendt: 13. juni 2009 15:52
Til: Postmottak MD
Emne: Høringsuttalelse Deres ref 200901039

Til Miljøverndepartementet
Postboks 8013 Dep
0030 Oslo

postmottak@md.dep.no Deres ref 200901039

Vedlagt følger høringsuttalelse til utkast til lov om kommunalt eigarskap og kommunale vass- og avløpsgebyr (Lovfesting av kommunalt eierskap til vann- og avløpsanlegg).

Høringsuttalelsen leveres både på norsk og engelsk, da vi har søkt internasjonal støtte for våre synspunkter. Den internasjonale støtten har vist seg å være massiv.

Med vennlig hilsen
for underskriverne

Trude Malthe Thomassen
daglig leder
Vannbevegelsen

Buerstranda 6
3234 Sandefjord

tlf 33 47 38 59
www.vannbevegelsen.no
watermov@online.no

Miljøverndepartementet
Postboks 8013 Dep
0030 Oslo

Sandefjord, 3. april 2009

Deres ref.: 200901039

Vår ref.: 3234-1/2009

HØRINGSUTTALELSE TIL
”UTKAST TIL LOV OM KOMMUNALT EIGARSKAP OG KOMMUNALE VASS-
OG AVLØPSGEBYR
(LOVFESTING AV KOMMUNALT EIERSKAP TIL VANN- OG AVLØPSANLEGG)

Lovforslaget har sin bakgrunn i Stortingets vedtak av 3. april 2008, der ”Stortinget ber Regjeringen legge fram forslag til endring i eksisterende lovverk som sikrer at vann- og avløpsinfrastrukturen forblir heleid av det offentlige. Lovgivningen må gi unntak fra offentlig eie for de vann- og avløpsvirksomheter som i dag er organisert som ikke-kommersielle private andelslag eid av abonnentene, slik at dagens eierorganisering for disse kan videreføres”.

Sammendrag

Vi slutter oss til det vi oppfatter som *intensjonen bak det opprinnelige forslaget*, hvilket er å sikre vann som fellesgode. Skal intensjonen kunne oppfylles, kreves det, etter vår oppfatning, en annen organisering enn kommunalt eie med mulighet for konkurranseutsetting, slik departementets forslag går ut på. Lovforslaget mangler også en klausul mot kommersialisering. Undertegnende organisasjoner anser det for nødvendig å presisere et forbud mot kommersialisering¹.

Bakgrunn for høringsuttalelsen

Vi bestrider at det finnes kommunale vann- og avløpsanlegg i den forstand at de eies av kommunene. De såkalt ”kommunale anleggene” er eiet av abonnentene, men driftes av kommunen. Dermed kan det heller ikke være tale om å sikre at vann- og avløpsinfrastrukturen ”forblir heleid av det offentlige”. De ”offentlige” vann- og avløpsanleggene er ikke-kommersielle private andelslag eid av abonnentene. En utbredt misforståelse blant politikere, har imidlertid gjort det mulig å omorganisere en del ”kommunale” vann- og

¹ Med kommersialisering menes forhold der eierskap og drift er delt i separate virksomheter og utfører har mulighet for å beregne fortjeneste, enten det er offentlig eller privat selskap som står for driften.

avløpsvirksomheter i egne foretak, der kommuner står som eiere. Dette er et alvorlig juridisk feilgrep.

Norske vann- og avløpsverk er private og ikke-kommersielle. Samtidig er de fellesgoder, siden eierskapet følger boligen og andelen i anleggene ikke kan omsettes. Abonentene er medeiere i det anlegget de til enhver tid er tilkoblet. Systemet sørger for at vannforsyningen er et fellesgode, selv om det offentlige aldri har vært forpliktet til å levere vann eller sørge for avløp.

Vann- og avløpsanleggene er eid av abonnentene, ikke av kommuner.

Å overføre eierskapet til kommunene, slik lovforslaget lyder, anser vi for et overgrep mot den sosiale struktur vann- og avløpssektoren har hatt inntil våre dager. Tidligere generasjoner har ytt store bidrag til vann og avløp, uten tanke på profitt. Og investeringene har vært i et 100-årsperspektiv. Å frata abonnentene eierskapet til vann- og avløpsanleggene vil være ensbetydende med tyveri. Det vil ikke minst få konsekvenser for fremtidige generasjoner.

De vannforsyningsanlegg som driftes av kommuner i dag er historisk sett etablert i ikke-offentlig regi av abonnentene. Kommunene har siden overtatt driften, og i mange tilfeller slått sammen flere mindre anlegg til ett større. Det endrer imidlertid ikke eiendomsforholdene. Unntakene fra disse felleseide anleggene er mindre private utbygginger, for eksempel i hyttefelt, med én eier til hele anlegget. De fleste, om ikke de største vannforsyninger i Norge er driftet av abonnentene selv. I tillegg finnes hundre tusener individuelle løsninger.

Det er m.a.o. historiske tradisjoner for direkte demokratisk deltakelse innen vann- og avløpshåndteringen.

Det faktum at abonnentene eier vann- og avløpsanleggene kommer blant annet til uttrykk i vann- og avløpsbudsjettene, som holdes strengt adskilt fra kommunenes budsjetter. Vann og avløp finansieres av abonnentene gjennom egne avgifter. Abonnentene finansierer også den del av teknisk etat som drifter vann og avløp.

Den internasjonale trenden blant dem som ikke ønsker kommersialisering av VA-området, er fortsatt direkte demokratisk medvirkning. Det gjelder spesielt for vannforsyningen, som naturlig nok er livsviktig for oss alle.

"El agua es del pueblo - el agua es nuestra"
"El agua es del pueblo - el agua es nuestra"

Det er flere årsaker til at man i en eventuell lov om vann og avløp bør holde fast ved abonnenteie.

Det er økende kommersialiseringspress overfor offentlig sektor. I øyeblikket er dette aktualisert med Tjenestedirektivet. Men Tjenestedirektivet vil ikke kunne omfatte vann og avløp så lenge disse forblir abonnenteide.

For å sikre seg mot et allment kommersialiseringspress er lovfestet abonnenteie ett virkemiddel. Det er samtidig nødvendig å klausulere at vann ikke kan være en vare i et marked.

Kommersialisering i offentlig regi?

Det foreliggende forslag til lov om offentlig eie av vann- og avløpsanlegg har ingen klausul mot kommersialisering. Lovens §5 sier at kommunen fastsetter gebyret, men ingenting om at gebyret kun skal dekke de faktiske utgiftene, hva vi tidligere betegnet som selvkost. (Begrepet 'selvkost' ble omdefinert i 2003 og gir i dag rom for fortjeneste under beregning av kapitalkostnader. 'Selvkost' er derfor ikke lenger et dekkende ord for 'ikke-kommersiell'.) *Loven synes således å åpne for kommersialisering i offentlig regi.* Lovfestet offentlig eie av vannforsyningen vil kunne føre til et kommersielt system, lignende det vi i dag har for strømforsyningen. Tidligere kommunal- og regionalminister Erna Solberg la opp til et slikt system. Hun endret reglene for beregning av selvkost, innførte benchmarking og bestilte en utredning om rammefinansiering for drift av vannforsyningen tilsvarende ordningen for strømmettet. Kommunene kan, spesielt i stramme økonomiske tider, bli fristet til å hente inntekter fra vann og avløp. Kommunenes Sentralforbund fremmet et slikt forslag allerede i 2005 (KOU 2005:1).

Konkurransetsetting

Lovforslaget gir kommunene rett til å sette bort driften til private. I praksis vil dette være ensbetydende med transnasjonale selskaper. Det er naturlig at selskaper som ikke er ideelle foretak, er interessert i drift av vann og avløp i den grad virksomheten gir avkastning. Konkurransetsetting kan derfor oppfattes som kommersialisering. Tjenestedirektivet omfatter alle offentlige virksomheter som drives kommersielt. Enten kommunene selv tar inntekter fra vann og avløp eller ikke, vil konkurranseutsetting føre vann og avløp inn under Tjenestedirektivet. GATS-avtalen er en annen internasjonal avtale innen Verdens Handelsorganisasjon (WTO), som vil ha betydning for en kommersialisert vannforsyning.

Konkurransetsetting og kommersialisering kan unngås ved å beholde og lovfeste abonnenteie. I tillegg bør det lovfestes et forbud mot salg av vann til annet enn (det man tidligere mente med) selvkost.

Eiendomsrett til vann og konsesjon for vannuttak

Forslag til lov om offentlig eie av vann- og avløpsanlegg omfatter ikke vannkilder eller konsesjoner for vannuttak. Vi anser det for nødvendig at også konsesjonslovgivningen og eierskap til ferskvann omtales i en lov om vann og avløp.

Det er vår oppfatning at ingen bør kunne eie vann. Vannressursloven må gi klart uttrykk for at ingen kan eie vann. Grunneier skal ikke ha eiendomsrett til vann, bare grunnen over eller under vannet.

NVE har i flere år gitt konsesjon for drikkevannsutttak til vannkraftverk. Dette er først senere hjemlet i lov (Vannressursloven kap. 4, §30). Små kraftverk kan omsettes på verdensmarkedet uten hjemfallsheftelser. Retten til drikkevannsutttak vil følge kraftverket ved salg. En lov om vann og avløp må forby salg av drikkevannsrettigheter. Det bør lovfestes at rett til drikkevannsutttak kun kan gis til abonnenteide vannverk.

Konklusjon

Vi er av den oppfatning at det er av vesentlig betydning at vann- og avløpsanlegg og rett til vannuttak underlegges direkte demokratisk kontroll. Vann- og avløpsanlegg kan bare eies av abonnentene. Vann og avløp skal ikke kunne kommersialiseres; vann er ingen vare. Ingen skal heller kunne eie ferskvannsressurser. Rett til vannuttak/konsesjon skal bare gis til abonnenteide vannverk.

Vårt forslag til lov er som følger:

§ 1 skal lyde: Felles eigarskap til vass- og avløpsanlegg

Nye vass- og avløpsanlegg skal vere fullt ut eigd av abonnentane. Eksisterande vass- og avløpsanlegg kan berre seljast eller på annan måte overdragast til eigne abonnentar. I lova her er vass- og avløpsanlegg hovudleidningar for vatn og avløp, pumpestasjonar, høgdebasseng, anlegg for handtering og reinsing av vatn og avløp m.v. Lova her gjeld for alle vass- og avløpsanlegg. Anlegga skal organiserast som ikkje-kommersielle andelslag eigd av dei til ein kvar tid tilkobla abonnentane. Eigarskapen fylgjer bustaden.

§ 2 skal lyde: Kommunalt løyve til vesentleg utviding av eksisterande vass- og avløpsanlegg eller etablering av nytt anlegg

Kommunen kan etter søknad gi løyve til samanslåing eller vesentleg utviding av eksisterande vass- og avløpsanlegg eller til etablering av nytt anlegg, dersom anlegget organiserast som andelslag eigd av brukarane.

§ 3 skal lyde: Vass- og avløpsbetaling

Betaling kan krevjast jamvel av eigedom som det ikkje er hus på. Er det ikkje bygd på eigedomen av di det, i lov eller i vedtak av offentleg styresmakt, er sett forbod mot bygging, kan det ikkje krevjast betaling så lenge forbodet gjeld. Det same gjeld når byggjehindringa er annan serleg grunn som eigaren ikkje har ansvaret for. Betaling kan og krevjast for eigedom som slepp ut avløpsvatn i vassdrag når vassdraget leggjast i lukka leidning.

Når ikkje anna er avtala, skal betaling for bortfest grunn svarast av festaren og ikkje av eigaren, i fall festaren har arvefeste eller festerett for så lang tid at det er att minst 30 år av festetida rekna frå den tid skyldnaden kom opp. Det same gjeld når avtala gjev festaren rett til å krevja festetida lengd så mykje at det vert att ei festetid på minst 30 år som nemnt, om festaren gjer bruk av retten sin.

§ 4 skal lyde: Råma for fastsetjing av vass- og avløpsbetaling

Betalinga skal vera eingongsbetaling for tilknytning og en årleg sum. Betalingene skal ikkje vere høgere enn dei verkelege utgiftene. Men det står sameiga fritt å gjere avsettinger i fond med tanke

på framtidige investeringar. Avsettingene skal ikkje skattleggjast, avdi dei gjerest for framtidige slekter.

§ 5 skal lyde: Lovpant og tvangsgrunnlag for utlegg

Forfalte krav etter denne lova er sikra med lovpant i egedomen.

§ 6 skal lyde: Ikraftsetjing

Lova tek til å gjelde frå den tid Kongen fastset.

Høringsuttalelsen støttes av følgende organisasjoner:

VANNBEVEGELSEN

www.vannbevegelsen.no

FIVAS

Foreningen for Internasjonale Vannstudier

www.fivas.org

SPIRE

www.utviklingsfondet.no/spire

Småbrukarlaget

www.smabrukarlaget.no

Internasjonal kvinneliga for fred og frihet IKFF

www.ikff.no

Norges Fredslag

www.fredslaget.no

Buskerud Nei til EU

www.buskerud.neitileu.no

Social Development Group (Norway)

www.globenet3.org

Kystpartiet
www.kystpartiet.no

Rødt
www.roedt.no

Miljøpartiet De Grønne
www.gronne.no

Tverrpolitisk Folkevalgte
www.tvf.no

Sandefjord Pensjonistparti
www.pensjonistpartiet.no

STELLA POLARIS
www.stella-polaris.com

Zirk Mir
www.zirkmir.com

Og en rekke internasjonale organisasjoner. Se engelskspråklig utgave .